

Pla d'optimització de la utilització d'analgèsics opioides en el dolor crònic no oncològic (DCNO)

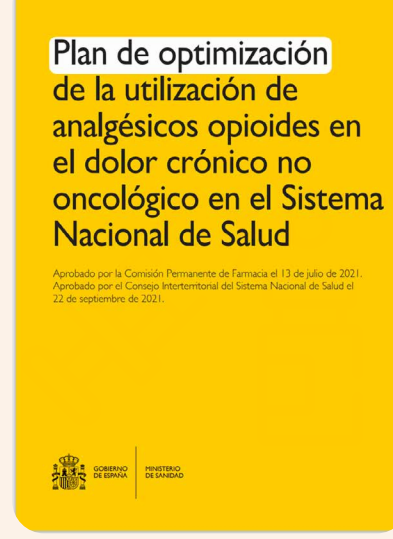
Ús racional, segur i centrat en el pacient

INTRODUCCIÓ

Context i justificació: L'ús d'opioides ha augmentat de manera exponencial, amb riscos d'addicció i sobredosi, fet que exigeix una resposta coordinada a nivell estatal.

Objectius principals:

- Reduir l'ús inadequat d'opioides en DCNO
- Optimitzar la prescripció, seguiment i deprescripció
- Promoure abordatge multidisciplinari i biopsicosocial

EIXOS ESTRATÈGICS I LÍNIES D'ACCIÓ

Optimització de la prescripció

Decàleg de recomanacions – Revisió de finançament – Indicadors de qualitat de prescripció.

Millora de la utilització i seguiment

Llistes de verificació de risc – Recomanacions de dosi i durada – Protocols de desprescripció i rotació.

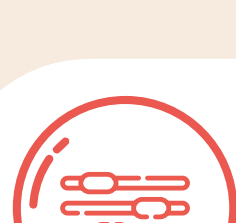
Gestió del trastorn per ús d'opioides (TUS)

Detecció i seguiment de casos – Accés a naloxona – Indicadors comuns i sistemes d'informació.

Comunicació i sensibilització

Fulls d'informació per a pacients i cuidadors – Material de campanya – Decisions compartides.

Monitoratge del consum

Indicadors de consum i pràctiques de risc – Publicació periòdica de dades – Alertes al sistema de recepta electrònica.

ALGORITMES CLÍNICS ESSENCIALS

Algoritme 1 - Valoració i pla terapèutic inicial:

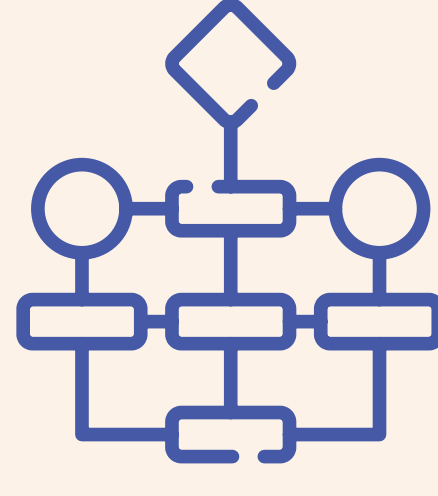
- Avaluar intensitat, funcionalitat i tractaments previs.
- Considerar opioides només si existeix dolor intens i/o fallida d'altres tractaments.

Algoritme 2 – Prescripció o manteniment d'opioides:

- Validar criteris abans d'iniciar o continuar.
- Sempre considerar desprescripció si no hi ha benefici.

Algoritme 3 – Inici i seguiment del tractament:

- Opioides menors i alliberació ràpida al començament.
- Informació clara al pacient i seguiment cada 3 mesos.

RISCOS I MESURES DE SEGURETAT EN L'ÚS D'OPIOIDES

Evitar l'ús d'opioides en tipus de dolor on són efectius o contraproduents

Valorar el risc d'efectes adversos i també les combinacions amb benzodiazepines, antipsicòtics o alcohol

Preveure i tractar els efectes secundaris per evitar abandonaments o complicacions en el tractament

Creació de protocols de rotació i desprescripció per reduir riscos i millorar l'adherència

Valorar el risc d'addicció abans d'iniciar un tractament amb opioides i fer un seguiment actiu durant tot el tractament

INICIATIVES DEL NOSTRE ENTORN

- **Guia AQUAS:** Publicació específica per l'abordatge del DNCO amb opioides, amb recomanacions basades en evidència que subratlla la necessitat de formació i implementació local per millorar la pràctica clínica.
- **Consell de Col·legis de Metges de Catalunya:** Document consensuat amb diferents societats científiques que recomana una prescripció selectiva i segura dels opioides majors.
- **Unitat del Dolor de l'Hospital Vall d'Hebron:** Definició d'un model d'abordatge del dolor crònic moderat-intens que inclou pautes de gestió estrictes i monitorització d'efectes secundaris (realitzat conjuntament amb CAP Larrard).
- **Projecte de recerca OPICAT-PADRI:** Analitza tendències i adherència al tractament amb opioides en pacients d'atenció primària i evidència dades reals sobre prescripció i continuïtat de tractaments a partir de dades clíniques agregades.

CONCLUSIONS

Ús més segur i ajustat dels opioides en el DCNO

Prescripció optimitzada amb seguiment actiu i deprescripció quan cal

Enfocament integral centrat en el pacient

Bibliografia

1. Ministerio de Sanidad. Plan de optimización de la utilización de analgésicos opioides en el dolor crónico no oncológico en el Sistema Nacional de Salud. Madrid: Ministerio de Sanidad; 2022. [citad el 15 jul 2025]. Disponible a: https://www.sanidad.gob.es/areas/farmacia/publicaciones/planOptimizacion/docs/opioides/Plan_Optimizacion_Opioides_en_DCNO.pdf
2. Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS). Guia d'atenció als pacients amb dolor crònic no oncològic utilitzant analgèsics opioides. Barcelona: AQuAS, Departament de Salut; 2016 [actualitzada 2019; citat 15 jul 2025]. Disponible a: https://aquas.gencat.cat/web/content/minisite/aquas/publicacions/2018/guia_atencio_pacients_dolor_opioides_vc_aquas2018ca.pdf
3. Consell de Col·legis de Metges de Catalunya (CCMC). Recomanacions per a una prescripció eficaç i segura dels fàrmacs opioides i per prevenir-ne casos d'abús. Barcelona: CCMC; 2022 [citad 15 jul 2025]. Disponible a: <https://www.comb.cat/Upload/Documents/7/9/7990.PDF>
4. Col·legi de Farmacèutics de Barcelona (COFB). Abordatge i tractament del dolor crònic moderat-intens no oncològic des de la farmàcia comunitària. Blog COFB. 27 maig 2021 [citad 15 jul 2025]. Disponible a: <https://www.cofb.org/ca/2021/05/27/abordatge-tractament-dolor-cronic-moderat-intens-no-oncologic-farmacia-comunitaria/>
5. Perelló-Bratescu, A.; Dürsteler, C.; Álvarez-Carrera, M.A.; Granés, L.; Kostov, B.; Sisó-Almirall, A. Trends in the Prescription of Strong Opioids for Chronic Non-Cancer Pain in Primary Care in Catalonia: Opicat-Padris-Project. Pharmaceutics 2022, 14, 237. <https://doi.org/10.3390/pharmaceutics14020237>